

Nr 12.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse från betalningsskyldigheten för visst till ett torrlägningsföretag inom Svedja by i Åsele socken av Västerbottens län utgivet statsbidrag m. m.; given Stockholms slott den 21 december 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edwin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 december 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
UNDÉN, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN,
SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

Kungl. Maj:t beviljade den 8 april 1921 ur norrländska avdikningsanslaget statsbidrag med 10,250 kronor till ett företag, avseende utdikning av frostförande marker tillhörande Svedja by i Åsele socken av Västerbottens län, varjämte Kungl. Maj:t fastställde arbetsplan för företagets utförande. Enligt ett av lantbruksstyrelsen antaget, den 6 juni och den 6 september 1921 dagtecknat kontrakt mellan lantbruksstyrelsen, å ena, samt hemmansägarna Per Alfred Persson och Nils Amandus Nilsson, båda i Svedja, för egen del och såsom förtroendemän för övriga intressenter i företaget, å andra sidan, förbundo sig intressenterna att utföra företaget i noggrann överensstämmelse med den fastställda arbetsplanen. Enligt

kontraktet ankomme på Kungl. Maj:t att, därest arbetet icke inom därför bestämd tid eller senast den 1 juli 1926 fullbordats, låta inställa vidare utbetalning av statsbidraget samt genom statskontoret låta på en gång eller efter hand indriva redan uppburet bidrag, å vilket jämväl skulle erläggas ränta efter fem procent från dagen för bidragets lyftande till dess återbetalning skedde. Till säkerhet för kontraktets behöriga fullgörande tecknades genom särskild, den 6 juni 1921 dagtecknad, förbindelse solidarisk proprieborgen av hemmansägarna Jakob Albert Norlin och Erik Leonard Nilsson, Svedja. Av statsbidraget utbetalades den 12 september 1921 till företaget ett belopp av 2,500 kronor.

I anledning av från lantbruksstyrelsen inkommen framställning med förmålan att intressenterna i företaget underlåtit att fullgöra sina kontraktsenliga förpliktelser beslöt Kungl. Maj:t den 30 december 1932, att ytterligare utbetalning av statsbidrag till företaget skulle inställas samt att åt statskontoret skulle uppdragas att omedelbart återfordra vad av statsbidraget redan uppburits ävensom därå belöpande ränta. Statskontoret har till åtydnad av nämnda beslut vidtagit vederbörliga åtgärder för det uppburna beloppets indrivande. Genom Åsele tingslags häradsrätts dom den 18 september 1933 hava Persson, Nils Amandus Nilsson, Norlin och Erik Leonard Nilsson förpliktats att, vilkendera gäldagitter, till statskontoret genast utgiva 2,500 kronor jämte fem procent ränta därå från och med den 13 september 1921, tills betalning sker, ävensom ersätta statskontorets rättegångskostnader.

I skrivelse den 31 juli 1933 hava Persson, Nils Amandus Nilsson, Norlin och Erik Leonard Nilsson hemställt, att Kungl. Maj:t av nåd måtte efterskänka deras skuld. Till stöd härför har anförts i huvudsak följande.

Redan 1922 hade inträffat förhållanden, som gjort det omöjligt att utföra dikningsföretaget. I företaget hade varit intresserade sammanlagt nio personer, och det hade varit överenskommet, att var och en skulle verkställa dikning å sin fastighet. En del av intressenterna hade emellertid underlåtit att fullgöra sin härutinnan gjorda utfästelse. Då Nils Amandus Nilsson nyssnämnda år på grund av ekonomiska omständigheter nödgats avflytta från sitt hemman, vilket sedermera försålts å exekutiv auktion, hade det uppburna statsbidraget, 2,500 kronor, fördelats mellan företagets deltagare, allt efter storleken av det dikningsarbete var och en verkställt. Det sålunda fördelade beloppet hade motsvarat kostnaden av det sammanlagda arbete, som då nedlagts å företaget. Av sökandena, vilka samtliga för närvarande kämpade med synnerligen svåra ekonomiska förhållanden, saknade Nils Amandus Nilsson och Norlin utmättningsbara tillgångar. Perssons och Erik Leonard Nilssons enda utmättningsbara egendom utgjordes av dem tillhöriga smärre fastigheter, vilka emellertid besvärades av in-teckningar till säkerhet för egnahems-lån till högre belopp än fastigheternas nuvarande värden. De av statskontoret igångsatta indrivningsåtgärderna komme därför ej att tillföra staten någon fördel. Sagda åtgärder komme vidare icke att lika drabba alla i företaget intresserade utan endast att beröra dem, som undertecknat kontraktet och gått i borgen för dess fullgörande.

Med infortrat utlåtande den 26 februari 1934 har statskontoret överlämnat *dels* ett av länsstyrelsen i Västerbottens län till statskontoret den 24 oktober 1933 avgivet yttrande i ärendet, åtföljt av från landsfiskalen i Åsele distrikt, pastorsämbetet i Åsele församling och Västerbottens läns hushållningssällskap infortrade uppgifter, *dels ock* två från landsfiskalen i Gagnefs distrikt till statskontoret avlätna yttranden i ärendet. I handlingarna uppgives bland annat följande.

Sökandena levde under synnerligen tryckta ekonomiska omständigheter. Deras under åren efter utdikningsföretagets start iråkade svåra ekonomiska belägenhet förvärrades genom en i hög grad betungande försörjningsplikt. Sälunda hade Persson hustru och åtta hemmavarande barn, däraf fem under 16 år, samt Erik Leonard Nilsson hustru och sex hemmavarande barn, av vilka det äldsta var fött år 1918. Norlin hade hustru och sju barn — däraf tre under 16 år — vilka alla utom ett vistades i hemmet. Samtliga nu angivna tre sökande saknade utmättningsbar lös egendom, varjämte det, med hänsyn till storleken av den in-teckningsbörda, som åvilade dem tillhöriga fastigheter, syntes högst osannolikt, att ens någon del av statsverkets ifrågavarande fordran skulle kunna uttagas genom fastigheternas exekutiva försäljning. Jämväl Nils Amandus Nilsson, vilken numera innehade anställning som ladugårdskarl i Gagnefs socken och hade hustru och barn att försörja, vore i avsaknad av utmättningsbara tillgångar, sedan den av honom förut innehavda fastigheten försålts å exekutiv auktion.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har, med hänsyn till det olämpliga sätt, varpå utdikningsföretagets deltagare handskats med det till dem utbetalade statsbidraget, funnit det mindre tillfredsställande, att de befriades från återbetalningsskyldighet. På grund av de ytterst ringa utsikterna för statsverket att återbekomma det för företaget uppburna beloppet, åtminstone utan att sökandena bragtes till ekonomisk ruin, har länsstyrelsen emellertid tillstyrkt bifall till den gjorda ansökningen.

Statskontoret har ävenledes förklarat sig hysa betänkligheter mot att staten lämnade eftergift vid utkrävandet av ansvarighet i fall, då statligt understöd icke disponerades enligt givna förbindelser. Med hänsyn till omständigheterna i ärendet har statskontoret emellertid förklarat sig ej vilja motsätta sig, att befrielse från återbetalningsskyldighet i förevarande fall medgäves.

Jag delar de betänkligheter, som kommit till uttryck i länsstyrelsens och statskontorets utlåtanden. I betraktande av sökandenas ekonomiska omständigheter och — åtminstone beträffande tre av sökandena — ömmande familjeförhållanden anser jag emellertid, i likhet med ämbetsverken, att skäl tala för, att statsverket avstår från vidhållande av sitt krav. Ett visst stöd för bifall till ifrågavarande framställning finner jag även i den av sökandena åberopade omständigheten, att beloppets utkrävande endast komme att drabba fyra av företagets nio intressenter. Även rättegångskostnaderna torde i samband härmed böra eftergivas.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Per Alfred Persson, Nils Amandus Nilsson, Jakob Albert Norlin och Erik Leonard Nilsson må befrias från betalningsskyldighet för det till ifrågavarande utdikningsföretag inom Svedja by i Åsele socken av Västerbottens län utgivna statsbidraget 2,500 kronor jämte därå belöpande ränta ävensom dem genom Åsele tingslags häradsrätts dom den 18 september 1933 ådömda rättegångskostnader.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avläsas till riksdagen.

Ur protokollet:

Allan Tigerschiöld.
